

סוף זמן קרי"ש

עש"ק טהרה

9:03

עש"ק אחרי 8:57

מאן דלא קרי קריש בענתה
בגדי הוא כל ההוא יומא
הדריק מילן סוף

בי"ה

מבני עיינות התאחדותנו

י"ל ע"י: התאחדות אברכים דקה"ל ימב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שיעור השבוע

חבורת יסודי התורה

פרשת טהרה

מס גיטין סד. עד סו.

פרשת אחרי

מס גיטין סו: עד פח.

תנ"א (או מן ליתם) רב"י נחוראי
(או רא אכא לטבטיקין אין ארבעת חזיתין)
חבר"י רבינו שליט"א בסיום סוף קידושין

שנה י גיליון כ"ב (ת"י)

טהרה

ו' ניסן תשס"ח

עובר על חמשה חומשי תורה

במדרש (הובא בילקוט) חמשה פעמים כתיב "תורה" בפרשת מצורע, (פירוש: ד' בסדר הוה ואחת בסדר תוריע), לומר לך שכל המספר לשון הרע כאילו מעל בחמשה חומשי תורה (עד כאן).

אפ"ל הכוונה היא, דבכל ספר וספר מחמשה חומשי תורה מצינו בו אזהרה על לשון הרע, דבספר בראשית נלמד מפרשת הנחש שסיפר לשון הרע על בורא "מהעץ אבל וברא עולמו", בספר שמות מפרש: "אכן נודע הדבר", כדפירש"י: שהיו בעלי דלטורין ולשון הרע. וכתיב שם: "כי מותו כל האנשים בו". ועוד כתיב: "ויוציאה מחיקו והנה היא מצורעת" על שדיבר לשון הרע על ישראל כדפירש"י, בספר ויקרא כתיב: "לא תלך רכיל", בספר במדבר כתיב ענין מרים שדיברה לשון הרע על משה, וכתיב: "וידבר העם באלקים ובמשה", בספר משנה תורה, "בין תופל ובין לבן" - שתפלו לשון הרע על המן, וכתיב שם: "השמר בנגע צרעת בו, זכור את אשר עשה ד' אלקיך למרים".

ונמצא דכל ספר מחומשי תורה מזהיר את האדם על לשון הרע, ונמצא עובר על חמשה חומשי תורה.

ורע ברך

קדושת בית הכנסת

והורתם את בני ישראל שטומאתם כו' בטמאם את משכני כו'. ע"ד שכתבתי בס"ד על פסוק (תהלים עט, א) אלקים באו גוים בנחלתך בתמיה, איך אפשר זאת. לזה בא הכתוב כמתוך ואמר באמת אם היו בני ישראל מחזיקים הבית הכנסת והיכל ה' בקדושה שלא ידברו בביהכניס, אז לא היה יכולת לגוים שיהיה להם איוו נגיעה בביהכניס, אבל בשביל שבני ישראל בעצמם טמאו את היכל קדשך לכן באו גוים כו'.

ו"ש והורתם כו' שטומאתם, ולא ימותו שטומאתם של גוים, וע"י מה, לזה אמר בטמאם דייקא את משכני, היינו הבית הכנסת כניל, השי"ת יכפר.

ברית אברם

אל יהרהר אדם ביום

וזאת תהי' תורת המצורע. והנה חכמינו ז"ל (ויק"ר טו) דרשו המצורע המוציא רע מוציא שם רע יענין שם וגם אנו נלכה באורחותם בביאור תיבת המצורע כניל אבל על כוונה אחרת ונקדים עוד אמרם ז"ל המוציא שו"ל נקרא רע שנאמר (בראשית לח, ז) ויהי ער כו'. ומעתה נבא לפרש הכתוב לדרכינו ויאמר זאת תהיה תורת המצורע, רוצה לומר זה היא התקנה ותורת האדם הרוצה להוציא ולהפריש מאתו את הרע שבל יפקד ולא יעבור עליו ומהו ביום שתרנו שיטהרו מחשבותיו ביום ולא יהרהר אזי בזה יופרש ויובדל ויוציא מעליו את הרע.

נעם מגדים

כרנסה שלא עפ"י הטבע

וידבר ה' אל משה וגו' כי תבאו אל ארץ כנען אשר אני נותן לכם ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחותכם. וצ"ב. והניל בקדם לפרש הפ' (כפ' בה) כי תבאו אל הארץ אשר אני נותן לכם ושבתה הארץ שבת לה' וגו' דיש להבין הכוונה באמרו אשר אני נותן לכם קודם ציווי השמיטה, ויתבאר לדעתנו עפ"י המבואר בסה"ק דכמו דמצינו בירידת המן ליומו כדי שיהי' עיניהם נשואות אל ה' תמיד ויבטחו בו בתדירה כן ענין של שמיטה שלא יעברו האדמה כל שנת השביעית אין

זרע ואין קציר כדי שיהי' עיניהם נשואות אל ה' ויבטחו בו עדי עד. הרי דאי אפשר לקיים מצות שמיטה כי אם כשבוטח בה' ומאמין באמונה שלמה שהוא יתב' העושה ויעשה לכל המעשים ואין וזלתו ואו יוכל להיות ושבתה הארץ שבת לה' שהוא כל יכול מה שאין שכל אנושי והנהגת הטבע בכח להשיג משא"כ אם ח"ו לבו סתור ממדת האמונה והבטחון ויחשוב כי כחו ועוצם ידו עשה את כל החיל הזה והכל עפ"י הנהגת הטבע או כמובן אי אפשר לקיים מצות שמיטה דעפ"י הטבע אם אין חריש וקציר אין לאכול. והנה שהזהירה התורה"ק כי תבאו אל הארץ צריכים אתם לדעת אשר אני נותן לכם אני דייקא ולא אתם הבעלים כי אין זאת כח ועוצם ידכם כי אם הוא הנותן כח לעשות חיל ואו יוכל להיות ושבתה הארץ שבת לה' כי הבורא יתב' כל יכול מה שאין לשכל האנושי להשיג עפ"י הטבע משא"כ אם ח"ו לא תאמינו בו ישאני הוא הנותן אי"כ לא תוכלו לקיים מצות שמיטה שעפ"י הטבע אם אין חריש וקציר אין לאכול כניל. ו"ש הכ' ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחותכם ר"ל אם לא תאמינו בו כי לי הארץ ותדמו בנפשכם כי היא אחותכם" מכח ועוצם ידכם ואתם הבעלים או יהי' בו נגע צרעת.

קדושת יום טוב

כל המצוות חוזרין אלו

וזאת תהיה תורת המצורע, ודרשו ז"ל תהי' בהווייתה תהא, נל"פ בפשטות עפ"י שארז"ל (ערכין ט"ו ע"ב) כל המספר לשון הרע נגעים באין עליו וכו' שהנגעים והצרעת באין בעון לשון הרע, וידוע מספח"ק שע"י סיפור לשה"ר ניתנו כל המצוות שיש לזה המספר לחשבן אותו האיש שסיפר עליו לה"ר והוא מקבל כל העבירות שלו, ובוה פירשו את הפסוק שאמר דוד המלך ע"ה ישחיו בי יושבי שער שהתאונן על מה שאינו מוריה כלום בלשון הרע שמספרים עליו שאין להם מצות כלל שיוכל לקבל מהם שכולם הם יושבי שער בלי לחלוחית של מצות, אמנם אם עושין תשובה מחזירין כל המצוות למקומה, וזה שמורנו בפסוק זאת תהי' תורת המצורע בהווייתה תהא דאע"פ שאיבד כל המצוות ע"י סיפור לשה"ר שבשבילו באו עליו הנגעים והצרעת מ"מ ביום שתרנו שהוא חשו בתשובה נעשה הכל בהווייתה וחזרין אלו כל המצוות שעשה ואיבד ע"י העון.

דברי יואל

חומר לשון הרע

וזאת תהי' תורת המצורע, ונ"ל על פי מה שכתב בחובת הלבבות (שער הכניעה פ"ז) אמר אחד מן החסידים, הרבה בני אדם יבואו ליום החשבון וכמשמרתיהם להם מעשיהם ימצאו בספר זכיותם וזכיותם שלא עשו אותם, ויאמרו לא עשינו אותם, ויאמר להם עשה אותם אשר דיבר בכס וסיפר בנגותכם, וכן שיחזרו מספר זכיות מאת המספרים בנגותם, יבקשו אותו בעת ההיא, ויאמר להם אברו מכם בעת שדברתם בפלוני ופלוני, וכן יש מהם גם כן שימצאו בספר חובותם חובות שלא עשו וכשאומרים לא עשינום, יאמר להם נוספו עליכם בעבור פלוני ופלוני שדברתם בהם, עכ"ל.

ודבר זה נרמו במאמר הכתוב זאת תהיה תורת המצורע" ביום שתרנו, כי רק ביום שתרנו שמיטה עצמו ועושה תשובה, או נחשבת לו תורתו שלומר לעצמו ולזכותו, אבל כל זמן שלא עשה תשובה נוקף התורה והמצוות שלו לחשבון זכיותיו של חבירו שדיבר עליו לשון הרע.

ברך משה

אוצר הגנוז

בדיקת חמץ בתוך הספרים

בגמ' פסחים (ז, ב) הובדק צריך שיבטל מאי טעמא אי נימא משום פירורים הא לא חשיב, ומבואר שפירורים לא צריך ביטול. במאירי כתב שפירורים היינו שאין בהם כזית, ומשמע שפחות מכזית בכלל פירורים הוא, אמנם בח"י רבנו דוד בסוגיא כתב שפחות מכזית ג"כ אסור, ורק פירורים לא חשיב. ואף אם יש בהם כזית (בבב"ר) לא יצאו מכלל פירורים (ש"ע הרב תמ"ב בקי"א אות יח). ובפרי חדש (תמ"ב סוף סק"י) ביאר שפירורים לא צריך ביטול רק כשהם מושלכים על הארץ ומאסי, אבל כשמונחים בעריבה לא בטלי. והטעם שצריך לבטל הפירורים שנופלים בעת עריכת ולישת המצה בערב פסח, כתב המהר"ל (הובא במגן אברהם סי' ת"ט) מכיון שכשמבדק את הבית נדבקים הפירורים יחד צריך לבטלם, ובביאור הגר"א (תמ"ב סוף י"א) ס"ל שפירורים לחים לא בטלי, ורק פירורים יבשים בטלי.

אמנם בריטבי"א (פסחים דף ז) הביא ויש מגדולי הדור שחוששין לפירורים, ומצינו ג"כ בפסקי רי"א" (בדפי הרי"ף דף י"ד) שנביא מחלוקת אם צריך לבער פירורים. אלא שמהרי"א נראה שרק אם רואה אותם בעין חייב לבערם, ומריטבי"א בשם יש מגדולי הדור החמירו גם באין רואה אותם, ולכן הצריך להביא תרנגולים בבית לאכול הפירורים שלא נראים. ובש"ת הרדב"י (דמא קל"ה) ס"ל ג"כ בדעת הר"ן שאם רואה פירורים חייב לבערם, ורק באינו רואה פטור. ולהלכה לדעת ת"ס"ז (תמ"ב סוף סק"ה) גם פירורים פחות מכזית חייב לבעור ובבדיקה אם לא באופן שאין חשש שיבוא לאכול בזה פטור אף מביעור. וז"ה בחיי אדם (כלל קט"ו, ז) וכ"כ בחזו"א (קט"ו סק"ה) שלא אמרו דפירורין בטלן אלא לענין שחיבו חכמים לבער מן העולם בזה לא חילקו בין כזית או פחות, ופירורין שבביתו חייב לבער. אמנם בפ"ק חדש (תמ"ב סוף סק"ה) מסיק שאין צריך לבערם, וז"ה בתחם סופר (פסחים דף ז' וכן הוא דעת המ"ב' תמ"ב בסוף השני סוף סק"ה).

מ"מ פירורים שנמצאים על הארץ אין צריך בדיקה כמבואר בש"ע (מד סוף ז) שבשבת ערב פסח אחר אכילתו ינער המפה שאכלו בה ומבאר במ"ב שאין צריך להוציאם מרשותו שגדרסים בגדלים ומתבערים מאליהם.

ע"פ הג"ל לכאורה אין צריך לבדוק ספרים מכיון שאף להשיטות אם מונח בכלי חייב לבער ולבדוק, מ"מ בספרים נמאסים וכמו על גבי קרקע, ורק במונחים תוך כלי יש שחוששים. ומש"כ במעשה רב (סי' קע"ח) לחייב לבדוק ספרים כתב מפורש שהוא הספרים המשתמש בו בסעודה. ששם יש חשש שיפול מהם בתוך המאכל בפסח וחמץ בפסח במשהו. והחזו"א (בסי' קט"ו סוף י"ח) משמע מדבריו שלכן צריך לבדוק ספרים דאל"כ יצטרך לעשות מחיצה כדין חמצו של כנרי עושה לו מחיצה, וממילא לדבריו יועיל אם מכסה הספרים ולא יצטרך לבדוק. וצ"ע קצת מכיון שס"ל (בסי' קט"ו סוף י"ח) פירורים חייב בבדיקה, אי"כ לא מצד תקנת מחיצה חייב.

בתשובת אבקת רוכל (סוף ז) הובא דעת מהר"י טייטצאק (רבו של הבית יוסף) וז"ל והכתב ששלח לי כי לתת אפס הייתי עסוק בבניור חמץ מבין הספרים ושמתו הכתב בספר אחד ולא נמאסתי וכו" - הרי מבואר שבדק ספריו.

(המשך בעמוד ז)

הילולא דצדיקים

הרה"ק בעל צמח צדק מליובאוויטש זי"ע
י"ג ניסן תרכ"ו

הרה"ק רבי מנחם מענדל נולד בער"ה תק"נ לאביו רבי שלום שכנא חתן הרה"ק בעל "התניא" מליאדי, בילדותו נתייתם מאמו הרבנית ונתגדל ע"י זקינו הק', נשא את הרבנית בת דודו הרה"ק רבי דובער אדמו"ר האמצעי מליובאוויטש, לאחר הסתלקות חותנו הק' עלה על כסאו והנהיג את עדת חב"ד קרוב לארבעים שנה. נסתלק בשלשה עשר לחודש ניסן תרכ"ו ומנוחתו כבוד בעיר ליובאוויטש.

אחד מאנשי שלומם שהיה סוחר החליט לעת זקנתו לחסל את עסקיו ולהתיישב בביהמ"ד על התורה ועל העבודה, ובא להימלך ברבו ולא הסכים עמו ואמר שימשיך לעסוק במסחרו, אך הלה לא שעה לדבריו וסגר את מסחריו והתיישב ללמוד, לא עברו ימים מרובים והתחיל להחלש עד שנאלם ולא יכול להזיז שום אבר מאבריו ל"ע, ונכנסו בניו אל הרה"ק להזכירו לטובה, ואמר להם שיאמרו לו שיחזור לעסקיו כמקודם, ונשתוממו מאוד שהריהו שוכב מסוכן ומה לו ולעסקים, ונכנסו אל בנו הגדול רבי ברוך שלום וספרו לו על תשובת הרבי ותמיהתם הרבה, ואמר להם אם אבי הק' ענה כן הרי זה צריך להיות, אם תרצו אכנס אליו עוד הפעם לשאלו על זאת, ונכנס אל אביו הק' ושאלו, ואמר לו הרה"ק "רוח הקודש איז היינט נישט דא, נאר א איד וואס היט זיין מחשבה איז זיין מושכל ראשון ווי רוח הקודש", [רוח הקודש לא נמצא כהיום, אך יהודי השומר על תורת מחשבותיו הרי המושכל ראשון הוא רוח"ק] אימרו לו שיחזור לעסקיו, ויצא רבי ברוך שלום ואמר להבנים את תשובת אביו הק'.

והלכו הבנים אל אביהם החולה וצעקו לאזוני שהרבי צויה שיחזור לעסקיו, ומיד עבר רעד בעצמותיו ונרתת כל גופו, ובזמן מועט הבריא וחזר לעסקיו הקודמים והאריך ימים.

סיפר הרה"ק רבי מנחם מענדל בעל "צמח צדק" מליובאוויטש – מעשה ביהודי ששירת בצבא הצאר ברוסיה, פעם מצאו חברו שעומד על שפת הנהר דואג מאוד ובנוך ברעיונו, ושאלו על מה זאת, וסיפר כי עד עכשיו שמר עצמו ממאכלות אסורות ועכשיו נתמנה ממונה חדש עליו והוא איש רע ולא יניחו להזהר עוד בכשרות המאכלים, ושאלו תבירו וכי מה אתה חושב לעשות כאן? ואמר שהוא רוצה להשליך את עצמו בנהר, ואמר לו תבירו – הרי אין מחוייבים למסור נפש על זה, ותיחשב כמאבד עצמו לדעת, והשיב לו החייל בהתרגשות הלב – מה אתה אומר לי מאבד עצמו לדעת, "איך וועל חלילה מטמא זיין דעם נפש! – ותיכף השליך עצמו אל המים.

הרה"ק מליובאוויטש היה מתלהב מאד בספרו זאת.

סיפור נפלא מענין רוח הקודש

קורא נעים שימה עיניך ולבך לסיפור הנפלא הזה, כי בא לכ"ק איש אשר הוא מחזיק מלון אחד אצל שר אחר והשר רוצה לגרש אותו מהמלון כי לא השלים לשלם אותו דמי השכירות משנה זו ואם יגרש אותו אין לו שום סיבה להחיות נפשו כי אם שיחזור על הפתחים ושאל עזר מ"כ"ק, ואמר לו אדמו"ר מה דעתך איזה עזר יכול להיות בזה הענין אמר האיש יש אחד שהוא מחזיק גם כן מלון מחשר והוא המוציא והמביא אצל השר בכל דבר, לכן דעתי אם יטריח כ"ק לכתוב להאיש מכתב בקשה שיעורני אצל השר קרוב הוא שאהיה על מקומי כמקדם כי בכל ענין סר השר

רחוק בודאי מטבעו לכן אדרוש טובתך ואתן לך יין שרף ושכר ומספא הנצרך למלון שלך ובודאי תשלם לי במיטב, ואמר השר מה שהיה בדעתי לגרשו זה היה מהסתת היהודי משה הדר אצלי גם כן במלון והיה דעתו להשיג המלון בעד קרובו וזהו האיש משה אשר האיש ביקש מאדמו"ר שיכתוב לו בקשה שיעורנו והנה המבין יבין הפלא איך שטעה אדמו"ר הקדוש. (סיפורים נפלאים).

סיפור בענין היתר עגונה

פעם באה לכ"ק עגונה מכמה שנים ואמר לה שתסע דרך עיר פאלאצק וכשתהיה צמאה לא תשתה מים בדרך זה כי אם שכר דוקא ונסעה סביבות פאלאצק והיתה צמאה מאוד ולא השיגה במלון שכר ולא רצתה לשתות מים לעבור על פקודת כבוד קדשו ואמרו לה שרחוק פרסה ממלון זה יש חצר אשר שם תשיג שכר ומצד צמאונה הרב נסעה להחצר הנ"ל והשיגה שם שכר וגם מצאה שם בעלה שהיה מומר מכמה שנים ונתן לה גט בפאלאצק. (סיפורים נוראים).

עוד בענין היתר עגונה

עוד פלא נפלא, מענין עגונה שבאה אצל רב אחד להתייר הרב הנקרא ר' אברהם טראקטירער מפאלאצק והיה בדעתו להתייר אך לא רצה להעמיד על דעתו ושלה השאלה לכ"ק שיחזה דעת קדשו בזה ושלה לו כ"ק תשובה ובסוף התשובה כתב פסוק זה כי יצפנני בסוכה ביום רעה יסתירני בסתר אהלו איך ירוממני, וכשבא התשובה ליד הרב הנ"ל וקרא איך שסתר סברתו שהיה להתיר ואחר זה ראה את הפסוק בסוף ונבהל מזה כי אינו שייך כלל להענין שלמעלה, והראה הרב את התשובה ללומדים גדולים ולא מצאו שום פתרון לזה, ואחר זה נפל בדעתם שאפשר שכונת כ"ק הוא שיחפשו את המעגן במקומות המכוסים וטמונים כי נזכרו שהאיש לא נסע מביתו כלל כמו שארי המעגנים נשותיהם כי אם שהיה בביתו ונאבד פתאום לכן אפשר ששוכב הרגו במקום טמון, והתחילו לחפש אותו במקומות המכוסים ולא מצאו אותו, ואחר כך נזכרו שיש בחדר זה חורבה ישנה מרתף ישן נושן אשר לא עבר שם אדם מכמה שנים והוא עמוק בארץ ועלה בדעתם שיחפשוהו שם אף שהוא דבר רחוק שאדם ילך לשם, והלכו בהמרתף לאור הנר חדר לפנים מחדר עד שמצאו אותו מושכב הרגו ואבן גדולה על ראשו והבינו כולם רמו הפסוק מרוחניות קדושת אדמו"ר נ"ע, היינו כי יצפנני בסוכה כי הוא כמו אין מהצורך כלל דין לזה כי ימצאוהו טמון בסוכה היינו במטמונות, וביום רע הוא רמו שהלך לשם לעשות מעשה רע כי אם לא כן למה הלך במקום אשר לא עבר שם אדם מכמה וכמה שנים, ובצור ירוממני רמו כ"ק שיצרכו לרוממו מתחת האבן אשר על ראשו, והסיפור הזה מפורסם הוא בפי כל לכן קורא נעים שים לבך ותבין שהצדיקים אשר בתורת ה' יהגו יומם ולילה בדחילו ורחימו כל רז לא אניס מהם וכל היוצא מפי קדושים אף בדרך אומד הדעת כיונו לאמיתת הענין כי מצד הזדככות גופם אי אפשר שיצא מפיהם דבר אשר לא כן הוא. (סיפורים נפלאים)

יום הלולא דרבינו ר' מנחם מענדל ב"ר שלום שכנא בעל צמח צדק י"ג ניסן שנת תרכ"ו.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

ויאמר ה' אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר

החודש הזה לכם ראש חדשים, איתא במדרש רבה (פס"ו ט"ו) ה"ד (שיר השירים ב ה) קול דודי הנה זה בא מולד על ההרים, אמר רבי יהודה מהו מולד על ההרים, אמר הקב"ה אם אני מסתכל במעשיהם של ישראל אינן נגאלים לעולם, אלא למי אני מסתכל לאבותיהם הקדושים, לכך כתיב מולד על ההרים, ואין הרים אלא אבות שנאמר (מסכה ו ב) שמעו הרים את ריב ה'. ויש להבין האין הגין עליהם זכות אבותיהם הקדושים שזכו בזה לגאולה.

ונראה בהקדם לפרש הכתוב ר"פ וארא, וידבר אליהם אל משה ויאמר אליז אני ה', וכתב בבעה"ט (פ וארא) וארא בגימטריא יצחק"ק, כי יצחק גרם להם לישראל שיצאו ממצרים, ע"ש.

ויחבאר על פי מה דאייתא בגמרא (תענית א"ב) סבירא הוות דברא, בשיבובתיה דרב לא הוות דברא, סברו מיניה משום זכותא דרב דנפיש, איתחיו להו בחילמא רב דנפישא זכותיה טובא הא מילתא וזטרא ליה לרב, אלא משום ההוא גברא וכו', ודקוק המהרש"א דאדרבא משום דנפיש זכותיה כל שכן דרואי להגן דיש בכלל מאתיים מנה.

ויבאר א"ז זללה"ה בישמח משה (פ ו) וכעין זה כתב בנוד הקדוש (כ"ד פמ"ט ס"ד), על פי מה שכתב הרשב"א (מובא בכ"י י"ד סימן ק"א) גבי שני קדירות של היתר, שנפל איסור לתוך אחד מהן, אם אין בכל אחד מהן כדי לבטל האיסור, שתיחן מצטרפות לבטלו, אבל אם יש באחד מהם כדי לבטל לא אמרין דמצטרפות, כי אין מצטרף לבטל האיסור אלא מה שנכנס בגדר הספק, ומכיון שיש באחד כדי לבטל האיסור ואינו נכנס בגדר הספק אינה מצטרפת לבטל, ע"כ. ומעתה צדיק גמור כרב דנפישא זכותיה טובא, אינו נכנס בכלל הגזירה ולכן אינו יכול להגין לבני דורו רק אם לא נתמלא סאתם, אבל צדיק שאינו גמור שגם הוא כולל בתוך הגזירה, כיון שנכנס בגדר הספק ראוי הוא להגין אפילו אם נתמלא סאתם, כי הקב"ה מצילו כדי שלא יספה עמהם, דכיון שניתן רשות למשחית אינו מבחין בין טוב לרע, ע"כ.

והנה בני ישראל במצרים היו בשפל המדרגה ולא היו ראויים לצאת ממצרים, אך איתא במדרש (שמ"ד פ"א ס"ה) ואת ערום ועריה (חוקקא ל טו ז) בלא מצות, ובאויז זכות נגאלו בזכות משה ואהרן, שנאמר שדים נכונו, וכתיב (שיר השירים ד ה) שני שרדין כשני עפרים וגו', והעיר על זה לא א"ז זללה"ה בייט לב (פ וארא) הא שבט לוי נשתעברו כפרשי"ע על (שמות ה ה) לכו ולסבלותיכם, וגם צדיקים גמורים היו בלי שום חטא, ואין היה זכותן מצטרף לישראל לצאת בזכותן, אבל הענין אחר שאמר פרעה (שמות ה ט) תכבד העבודה אז ויפגעו את משה ואת אהרן וגו', ויאמרו אליהם יא' ה' עליכם וישפטו, עד שהרע בעיני משה ואמר למה הרעותה, אם כן שוב באותו שעה נכנסו בכלל שעבוד, כי דתן ואבירם החתייו נכנסו ונתעורו את פניהם גנדם לומר יא' ה' עליכם וגו', וכן אז שאמר משה למה הרעותה, באותו שעה בקשה מרת הדין לפגוע במשה (שמ"ד פ"ה ס"ב), כלומר שגם הוא יהיה בכלל השעבוד, אלא מחמת שבשביל ישראל דיבר לא פגעה בו, על כל פנים שוב היה לו קצת חטא והיה נכנס בגדר הספק אם להשתעבד במצרים או לא, והה שאמר לו השי"ת עתה תראה אשר אעשה לפרעה וגו', אבל מקודם לכן לא היית רואה כי אין להם זכות מעצמן, וחותך לא היה מצטרף עמהם כיון שהינה בכלל הספק, מה שאין כן עתה תראה, ע"כ.

והנה כתב מרן ד"ר זללה"ה דבב"ר יואל (לפסוקי צמח קנב) לפרש נוסח הפייט (במשעבתי לילל ב דסוכות) רזונים נוסדו יחד מרוב אנה, וכל ישראל ישישו בהלל ובשמחה. כי לכאורה יפלא מה שתקנו חז"ל התחלת שמחת בית השואבה בליל שני דסוכות באושפיזא דיצחק אבינו מרת הפחד והיראה, אכן אמרו חז"ל (ע"פ ד"ה) אלמלי בא הקב"ה עם אברהם יצחק ויעקב בדין אין יכולין לעמוד מפני תוכחה, הרי לן כי בזמן הקדש דדינא נכנסין אפילו צדיקים גמורים בגדר הספק, ואז יכולים להגן על כל ישראל, ולכן התחיל גודל השמחה בתג הסוכות דוקא באושפיזא דיצחק, כי על ידי מרתו שהוא מרת הדין נכללין הצדיקים בגדר הספק, ומהו נצמח ישועה לישראל. והוה ביאור הפייט רזונים נוסדו יחד מרוב אנה, רזונים היינו שרים וחשובים ורומזו על הצדיקים, ומחמת תוקף הדין נוסדו מרוב אנה, ועל ידי כן וכל ישראל ישישו בהלל ובשמחה, ודיכין שהצדיקים נכללין עמקן בגדר הדין כולן ניצולין, ע"כ. ולפי זה יתכן לומר דמה שנכנס זכותו של משה רבינו באמרו למה הרעותה לעם הזה, היה בשביל יצחק שהביא מרת הדין בעולם, ועל ידי דגוה החטא שמצאו על הצדיקים נכנסו בזה לגדר צדיקים אינם גמורים, וממילא נצטרף זכותן להגן על בני ישראל.

וזה שאמר וידבר אליהם אל משה, שעורר הקב"ה מרתו של יצחק אבינו תוקפא דדינא, וכאשר מרת הדין מתגברת אפשר למצוא פנם כל דהו גם על צדיקים גמורים, וכמו שאברהם יצחק ויעקב לא היו

דברות קודש

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ס"ג פרשת החודש (תזריע) שנת תשס"ח

נתפרסם ע"י ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יכולים לעמוד מפני תוקפא דדינא, כמו כן משה ואהרן לא היו יכולים לעמוד מפני תוקפא דדינא, ועל ידי שנתעורר דין בעולם, ויאמר אליו אני הרי"ה, גרם על ידי זה מדה"ר, כי על ידי שנכנסו משה ואהרן בעומק מדה"ר והיו בגזירת השעבוד הגין זכותם לעורר מרת הרחמים על בני ישראל, ולזה אמר וארא אל אברהם וגו', וארא בגימטריא יצחק"ק, דבזכות יצחק נגאלו ממצרים, כי על ידי שנתעורר תוקפא דדינא ונכנסו משה ואהרן בגדר הספק, נצטרף זכותם להגן על בני ישראל שיגאלו ממצרים.

וי"ל בזה מ"ש בחזרו אל מסתתו, פחד יצחק משפטיו האירה, הכונה דפחד יצחק שהוא תוקפא דדינא יאיר משפטיו, ועל ידי זה אפשר לצרף זכותן של כל הצדיקים דכולם נכנסו בגדר הספק, ויש לצרף כולם לטובה, ונשפע חסידים גדולים לבני ישראל.

וזהו ביאור המדרש אם אני מסתכל במעשיהן של ישראל אינן נגאלין לעולם, כי בני ישראל היו בשפל המדרגה ונמוכה ואת ערום ועריה ולא היה להם זכות להגאל, וגם זכותן של משה ואהרן לא היה יכול להגין, ולזה אמר למי אני מסתכל לאבותיהם הקדושים, שצפה הקב"ה על תוקפא דדינא של מרת יצחק, ועל ידי זה נכנסו משה ואהרן בגדר הספק והיה יכול להגין על בני ישראל לצרף זכותן, וממילא זכו לצאת מן הגלות.

ב

עוד יתבאר המדרש אמר הקב"ה אם אני מסתכל במעשיהם של ישראל אינן נגאלים לעולם, אלא למי אני מסתכל לאבותיהם הקדושים, גם לבאר דברי הבעה"ט דבזכות יצחק נגאלו ממצרים.

ויחבאר על פי מה שכתב בקרן לדוד (לראש השנה את יד) בשם אחיו בעל ערוגת הבושם זללה"ה, על מה שאנו מתפללין ותראה לפניך עקידה שעקד אברהם אבינו את יצחק בנו על גבי המזבח, ולאכארה מדוע אנו מתפללין לזכור לנו עקידתו דוקא, אך כמבאר במדרש (כ"ד פ"ו ט"ו) בשעה שבקש אברהם לעקוד את יצחק בנו, אמר לו אבא בחור אני וחוששני שמוא יודעו גופי מפחדה של סכין ואצערך, ושמוא תפסל השחיטה ולא תעלה לך לקרבן, אלא כפתני יפה יפה, מיד ויעקוד את יצחק, הרי שגם בחיר ה' יצחק אבינו חשש אולי לא יעמוד בנסיון, ומה יעשו איזכור קרן ומה יפלא עכשיו כשאין כח כדי אנש להתגבר על יצור, והיינו שאנו מתפללין שהוא ית"ש יזכור לנו זכות העקידה"ה דייקא, ויסתכל בזה, שיעצק גם כן נתיירא מצורו, ומכל שכן אנהנו שיש לנו התנגדות בזה, ויש לן כן גם אנו והלכנו שובכ בדרך לבנינו אל יזכור לנו חטאתינו, ע"כ.

וב"ק מרן אדמו"ר זללה"ה בדרך משה (רב לסליחא את) הוסיף על זה ליתן טעם על מה שהקריב אברהם אבינו את האיל תחת בנו, דמה ראה על ככה לשחוט את האיל שלא נצטוה עליו כלל, אך י"ל כי אברהם אבינו לא עלתה על דעתו מעולם לחשוש שיתגבר עליו היצר הרע בשעה שמסר נפשו על קדושת השם, וכאשר הושלך לאור כשדים לא הוצרך לעקוד כלל, ולכן כאשר ראה את יצחק בנו שביקש ממנו לעקוד יפה יפה כדי שלא יתגבר עליו היצר המנעו עליו מן המצוה, היה נחשב בעיניו לפי ערך רום קדושתו כפנם כל דהו במדרגת מסירות נפש, ומתאי טעמא הקריב תמורו איל כעין כפרת החטא, ע"כ.

ובזה יתבאר מה שכתב הבעל הטורים דזכותו של יצחק גרם לישראל לצאת ממצרים, כי בני ישראל במצרים היו בשפל המדרגה, ואת ערום ועריה, אולם עמד להם זכותו של יצחק שגם הוא כבד את נסיון לא היה יכול להתגבר וביקש שיכפתו אותו, ובהו איכא מליצה ישרה על בני ישראל.

וי"ל בזה הפייט (אשר הבא) פ"ח פרח מלולב הן הדסה עמדה לעורר ישנים, וצריך ביאור מה שהזכיר כאן ענין הלולב. וי"ל דהנה איתא במדרש (ק"ד פ"ל ט"ו) ולקחתם לכם ביום הראשון, פרי עץ הדר זה אברהם שהדרו הקדוש ברוך הוא בשיבה טובה וכו', כפות תמרים זה יצחק שהיה כפות ועקוד על גבי המזבח. נמצא דמד' מינים יש רמז על

כפיתת יצחק על העקידה שהוה מליצה ישרה על בני ישראל. והוה כוננת הפייטין גין פרח מלולב, דמאגדת הלולב עם שאר המינים שרומז על כפיתת יצחק על העקידה, הרי יש לנו מליצה ישרה לעורר זכות על בני ישראל, ועל כן הן הדסה עמדה לעורר ישנים, ללמד זכות על בני ישראל דאע"פ שנהנו מסעודתו של אותו רשע והשתחוו לצלם, עם כל זה לא נקח ראייה מכפיתת יצחק על העקידה כמה קשה לעמוד בנסיון, ועל ידי שתוכתם יצאו זכאי בדרך.

וע"ז פי זה אמרתי הכותנה מה שאנו מבקשים בחזרו אל מסתתו, פחד יצחק משפטיו האירה, הכונה דמפחד יצחק מה שירא בעת העקידה וביקש שיכפתו אותו יפה יפה, משפטיו האירה, שזה יהיה לנו למליצה ישרה שבודאי פשוטי עם קשה להם לעמוד בנסיון.

וזהו ביאור המדרש אם אני מסתכל במעשיהן של ישראל אינן נגאלין לעולם, כי בני ישראל היו בשפל המדרגה ונמוכה ואת ערום ועריה ולא היה להם זכות להגאל, אלא למי אני מסתכל לאבותיהם הקדושים, דבזכותו של יצחק אבינו יש עליהם מליצה ישרה להגאל, וביותר יש להם זכות עקידת יצחק, וכן יסד הפייטין ביוצר לשחירת פרשת החודש, קחת עליית עקד, היא נצבה בפקד, ומפרשי הפייטין הביאו מדרש לקח טוב עה"פ (שמות י"ג) וראית את הדם, וראה אני את דם עקידתו של יצחק אביכם, ובזכות זה ופסחתו עליכם. וכיון שראה הקב"ה עקידת יצחק זה גרם שיצאו ממצרים, ולפי דברי ערו"ה"ב מובן דבני ישראל היו בשפל המדרגה, הקב"ה הסתכל במעשה אבותיהם מעקידת יצחק וזה היה מליצה ישרה על בני ישראל שיזכו לצאת ממצרים.

ובדרך זה יש לתת טעם על מה שפורסין מצה האמצעי בליל התקדש ההג, דהנה כתבו המפרשים (דוקא סי' נ"ד בשם רב שרידא מאן) שהג' מצות הם כנגד הג' אבות אברהם יצחק ויעקב. נמצא שהאמצעי הוא כנגד יצחק, והטעם כי זכותו של יצחק אבינו שכפתו אותו על העקידה זה גרם מליצה ישרה על בני ישראל אף שהיו בשפל המדרגה, והיינו דאהני להו לבני ישראל שבעבור מצרים, ולזה מפוררין זכותו של יצחק אבינו על ידי פריסת המצה הרומו לצחק אבינו.

והשי"ת יעורר נכנסין אנהנו בחודש ניסן, החודש אשר ישועות מקיפות, החודש אשר בני ישראל כבר זכו בו להרבה ישועות, בניסן נגאלו ובניסן עתדין להגאל, ובחודש הזה ענינו צופיות למרם להוושע בהרבה ישועות, והרי מקיימים בזה החודש כל כך מצות, וכל מצוה מסוגל לאיזה ענין, פסח מצה ומרור כל אחד יש לו טיגולו והשפעתו קדושת ששפע על ידי זה, ולכן חודש ניסן הוא חודש אשר ישועות בו מקיפות, כי יורד ישועות רבות כל כך לבני ישראל בסגולת המצות שמקיימים בו, מצה הוא מיכלא דאסותוא רפואת הנוף ורפואת הנפש, וכן שאר כל המצות של אותו הלילה מכניס קדושה רבה בבני ישראל, ואיתא במ"ס מגילה (דף ק"ג) דהמן רשע קטרג על בני ישראל דמפקי לכולא שחא בשבת היום פסח היום, ע"ש בגמרא. ותמהו המפרשים אך אמר דמפקי לכולא שחא בש"ה"י ופה"י, הלא יום השב"ק הוא רק פע"א שבשבו וחג הפסח הוא שבעת ימים פע"א בשנה, ומא' קאמר דמפקי כן ככולא שחא. אמנם יתכן לומר כי המן הרשע בגדול טומאתו השכיל לדעת גודל השפעת המועדים וזמנים אשר נתן לנו השי"ת ברוב אהבתו, כי משפיעים לנו קדושה וברכה לכל ימות השנה, ואיש הישראלי מושך חיות מתג הפסח על כל השנה, ישועות ורפואות וכל זכאי בני ישראל, החודש אשר ישועות בו מקיפות, כל מיני ישועות יורד בחודש הזה לבני ישראל, ובכל יום של השנה נושעים בזכות המצות של פסח בזכות מצה ומרור, ועל דבר זה התרגז המן הרשע דמפקי לכולא שחא בש"ה"י פה"י, כי בכל השנה יש להם חיות דקדושה מתג הפסח. וכתב בספד"ק דברי יחזקאל (פ"ב) על הפסוק (שמות ט"ז) היום אתם יוצאים בחודש האביב, בא לרמז מה דמבואר בזה"ק (צ"ח ק"ב) דבזכות מה שבני ישראל אכולים מצה בפסח ניצולין בדין בראש השנה, ע"ש. ולזה מרומז הכתוב היום אתם יוצאים, ר"ל בראש השנה שנקרא היום (וה"ק בא ל"ב) אתם יוצאים בדימוס, בזכות מצה שאתם אכולים בפסח בחודש האביב, עכד"ה"ק. ובכן אנו מחבונים להג הקדוש הזה, השי"ת יעורר שיהיה לנו הזכיה לקיים בפועל המעשה כל מצות ההג, פסח מצה ומרור, בעה"ר בזמננו אין לנו פסח, אבל יש עוד זמן מספיק אשר השי"ת יתנם עלינו וישלח לנו הגואל צדק ונזכה להקריב קרבן פסח ולקיים מצות אכילת הפסח, השי"ת יעורר שנוכה לגאולה שלימה בהתורמות קרן התורה ישראל ובהתגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.

לענין ר' **מנחם מענדל** ב"ר **יוסף** עי"ה - יי ניסן
לענין ר' **שמואל** ב"ר **נתנאל** ז"ל - יי ניסן

הכנה להג בלימוד התורה

והנה כאשר יתבונן האדם בקבר זה שבר"ח ניסן בפרט וכל חודש ניסן בכלל תלוי כל י"ב חדשי השנה ויכל האדם לקנות קדושה בקל, **יידוע כי בימי הרצון ועליית הקדושה המה ממוגלים מאוד לקנות בהם מדרגה וקדושה עליונה** וחודש ניסן היא עליית הקדושה עד לאחת ולזה נקל יקנה בו האדם קדושה" (נעם מגדים בא כ"ג), "והיא ראש וחשוב וכל העולם לא נברא אלא בשביל חודש זה והוא התחלת מתן תורה שהיא החודש הזה לכם" (תחם סופר תר"ם), **ובל סתיו המצוות ומעשיהם הכנה להם הוא בחודש הוד'** (דעת משה), בוודאי החי יתן אל לבו לנצל כל רגע ורגע מימים הנשגבות האלו, **ואל יאמר אדם הן אני טורד בהכנה דרבה להפיק צרכי החג, והן לא נשאר לי רק זמן מועט מכל היום לזון את נשתי בלימוד התורה ועבודת ה', אלא תדע ימי ימים אלו יקרי ערך שנה ליום יחשב'** (אבני נזר א"ח ש"ל), "האבני נזר אמר לאחד מצדיקי דורו שבחודש ניסן ותשרי אינו זו מביחו כי רגע באתו זמן ליום יחשב, וכן אמר פעם שבימי חרש ניסן מחמת גדול בהירת קדושת הימים אינו צריך לישון כלום" (אבר הרעים מ"ח) ובפרט כי "כתב של"ה אהרן כל ימי החדש הם קדושים כראשי חדשים, והנה חודש ניסן כולו ר"ח אשר כל יום כולו מחודש החדש, והנה שלושים החדשים שהם ב' שנים ומחצה (תחם סופר) וא"כ עשה חשבוננו של עולם לחשוב ולהתבונן יקרת ותפארת כל רגע ורגע בימים אלו, ויש קונה עולמו של ימים שלימים בשנה אחת. **ויראה כל אדם שלא ילכו השעות אצלו לבטלה כי יש קונה עולמו בשנה אחת ולא דווקא שעות זמנית אלא אפי' רגע נקרא שעה כי כל מה שאדם עושה הן בלימוד והן בתפילה וכיו' בכח זו השעה יוכל להמשך עוד כמה זמנים וימים ושנים וכו', ויהי' הרגע יקר בעיניו כששיעבור זו השעה אינו יוכל להחזירה לתקנה כי השעה שלאחריה יש לה עברות השייך לה ושעה שנעברה נעברה"** (בית אהרן החודש ע"ג).

ואפילו ברגע כל דהו כאשר יסור אדם דעתו מהתורה ויכל לסיפול עבור שחת שלא יוכל לקום עוד וכו' ועיי' בענין האדם מחשבתו וליבו ברגע מן התורה הרי הוא מסוכן ממש מן היצר הרע שצופה עליו להפילו לבאר שחת ח"ו ויכול להחטיאו ח"ו ברגע במחשבה בדיבור ובמעשה להיות נסוג אחור מן התורה עד שלא ישנו אורחות חיים בימים ושנים" (שער התפילה כ"א ע"ג), ובפרט שאין שום עצה אחרת כנגד היצר, "אין ביעור חמץ אלא שריפה דהנה אש רומז לתורה והכונה שאין יבולין לבער את החמץ היא היצר הרע אלא שריפה היינו עיי' בלימוד התורה שאז נשרף היצר הרע לגמרי" (תד"א), אולם כבר ידוע מפי ספרים וסופרים כי המעלה יתירה בלימוד התורה הוא באשמורת הבוקר שאז המוח צלול, **וכל הצדיקים לא הגיעו למדרגותיהם הגדולות אלא על ידי עסק התורה באשמורת הבוקר, ולזה רמזו לנו חז"ל במתק לשונם (אבות 3) אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הניר, כי בדיקת חמץ הרומז על ביעור היצר שהיא באמצעות עסק התורה, צריך להיות לאור הניר, היינו בבוקר השכם כשצריכים עוד להשתמש באור הניר, לפני אור היום, כי אז הזמן המוכשר ביותר ללימוד התורה ולנצח היצר הרע. (ברך משה)**

היו והירק ללימוד בכל המועדים וזמנים, הלכות פסוקות שבשיע השכיבות לאותו זמן המועד לכל הפחות עם הבאר היטב... והשתדלו ללמוד עכ"פ לגירסא על כל זמן מועד, המס' בשיע

שייך לאותו יום או מועד עכ"פ גמרא עם פי רש"י... והוא מוציא נפלא בהם מצות שמחת הרגל וכן מצות התליות בה בלי ממשול כפי ההרהור חטא ועון... ובפרט בספרים של רבותני תלמידי המש"ש ז"ע, המדברים בקדושת המועדים, מצוותן שיהיו חיים במונים ומעוררים, ולא רק בהעברה כמלא כמדלג על הכלים, עם בהתבוננות הלב בעומק המחשבה... אז תוכל לקיים המצוות במוני ששון ובמונים הקדושים ביראה הטהרה ובאבהו שלימה בגיללה ורנה ושמחה רבה. (הכנה דרכה את י). והנה ההנהגה והזמנה והזמנה לעשות מצות בתקינה הוא שילמוד מקודם דיני המצוה שרצוה לעסוק בה, ועל ידי זה יהיה בכחו אח"כ לקיים המצוה כתיקנה וינצל מהפניות ומחשבות זרות, והיינו דאמרנו חז"ל (סוטה יג:) אין המצוה נקראת אלא על שם שנמרה, י"ל מלשון גמרא גמור, שיגמור בתחלה הלכות המצוה, ולזה תקנו רז"ל (פסחים יג:) שואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם לפסח שלשים יום, ומקשים מאי שנא פסח משאר יום טוב, ונראה דבכל יום טוב יש לנו מצות המכניות אותנו לאותו יום"ט, כגון במתן תורה מצות ספירת העומר, בראש השנה כל חודש אלו, ליום הכיפורים עשרת ימי תשובה, לסוכות ירר קדמו ימי ההמים והסליחות, מה שאין כן פסח זמן חירותנו אין לנו שום הכנה, כיון דדיני פסח צריכין אזהרה כפולה ומכופלת, וכמעט אין כבה אנושי לחיות שמור ונהיר כדבעי, התקינה לעשות הכנה לזה על ידי עסק הלכות, ומשום הכי שואלין ודורשין לי יום קודם הפסח. (ערוגת הבושם פ' צו). ומי שמישיג בפנימיות הענינים יראה שפנימיות ההלכה הם האגדות והסודות הכלולים בה ושניהם צדקו ויחדיו יהיו תמים, אלא שההלכה הוא חלק הנגלה, והאגדות המה חלק הנסתר של ההלכה (דברי יואל ויקהל שפן), ואם האדם שונה הלכות כל מצוה ומצוה טרם כי מועד קיום המצוה, והוא עמל ויוגע לבאר ולברר דיני המצוה הרק היטב בכל פרטיה ודקדוקיה, אוי נולד בקרב לבו אהבה וחביבות יתירה לקיום המצוה, והיה בכחו לקיים המצוה בפועל המעשה יקימנה בהתערות הלב בהתערות דקדושה, ולא עוד אלא אף כעבור זמן זמנים טובא לא יתקרב ממעמדו ולא יפול ממדרגתו, ואדרבה יהא מוסף והולך בקיום המצוה בדויר, לאשר בכל פעם שהוא מקיים המצוה הוא נזכר מהלכה פלגנית ודין פלגני אשר טרחה עליה בלימודו, ומכח זה חזרו וניעור בקרב לבו אהבת וחביבות המצוה לעשותה בשלחבת אש קודש. (ברך משה תבא עמוד קטז). ועוד מעלה יתירה יש בלימוד הלכות פסח, כי כתבו חכמי האמת (עיין באה"ט א"ח סי' תע"א סק"א) שכל המצוות ומעשים טובים שאדם עושה ותורה שלומד בעודו רשע ומלוכלך בחטא, טורפין הסטרא אחרא מפניו, ומוסיף כח בקליפות עד שחזרו בתשובה ומוציאן מהקליפה. והעצה לזה אמר רביה"ק מלובלין וללה"ה שאם האדם לומד קודם התפלה דף גמרא לשם שמים, הרי הוא מזמר את הקליפות ועושה לו דרך לעליית התפלה, והוא כי המאור שבתורה שבשעש מעורר לבו לתשובה, ובכן בהתקרב ובא חג הפסח מורא יעלה בלב האדם מאן יימר שכל מצות החג יעלו לרצון לפני אדון כל, מאחר שעדיין אין נפשו מטהרה והחיצונים יתפסוהו ח"ו. ולזה (א"ח סי' תכ"ט) שואלין ודורשין בהלכות פסח קודם לפסח שלשים יום, כי העסק בתורה שבשעש מוציאה נשגבה לבנה החיצונים ולומר הקליפות שלא ישלטו על מעשיו הטובים, וזה יהיה הכנה מובה לקיים מצות החג הבא לקראתנו לשלום. (כ"ק מן רבנו שלטי"א).

בעיר קליינווארדיין ה' מפורסם באנשי חשבים חסידים ואנשי מעשה ובתוכם הי' החסידים ישע קליו עם אנשי מעשה רמי מעלה למאור, בין החשובים שבהם בלא החסיד המפורסם ר' יונתן, וזרי יונתן הגי' הי' לו חתן בשם ר' ליפא, ובשנה הראשונה לחתונתו כשהגיע ליל הסדר בשעה שאמר הנני מוכן ומוזמן לקיים מצות אכילת מצה אמר זאת בקול רעש ובהתלהבות. חתנו כשראה את כל תנוכתה שאל את חתנו, חתני היקר הכי למדת את הבור ובי' ושוי'ע הלי' פסח, השיב ר' ליפא לא, שאל אותו שוב האם לכה"פ למדת השוי'ע עם הנוכח או עכ"פ הייא סימנים ללי' הסדר, ענה לו לא, הוסיף לשאול לו האם לכה"פ למדת מסכת פסחים עם הרא"ש, ענה לו גי' לא, אז פטר לו על לחיו ואמר לו אי"כ כמה אתה מוכן ומוזמן? בשנה שנית - סיפ' ר' ליפא - כבר למדתי יתכן ממוצאי י"ט סוכות את מסכת פסחים עם הרא"ש, טר ובי' שוי'ע עם נ"כ, אולם לא אמרתי את הנני מוכן ומוזמן בקול רעש גדול כמו בשנה הראשונה. (מפי הרה"ג מבעטערמן זצ"ל).

ובכל יום ויום תגדל שמחתך על התקרבות הימים שבהם יעשה נחת רוח ליוצרו מיום אחד בניסן יגלו וישמח האדם מאד ומאד, כי הגיעו הימים אשר בהם הפך הי' לגאלנו ולקדשנו כמצוותו, והן קרבו הימים אשר בהם נעשה רצונו לנחת רוח לפניו יתברך שמו במצות רבות, כאכילת המצה ובי"ב ידאה" ובי"ב ימצא" בכל גבולינו חמץ, ואכילת מרור ושביבת יום טוב, ושאר מצות שבחו החדש, ומיום אל יום יצפה ויחכה בגיללה ורנין על זה שישא בקרוב על ידו נחת רוח ליוצרו ונורא יתברך שמו על ידי קיום מצות מקרית זמניות, וכל הקרב הקרב אל הזמן ההוא, תגדל שמחתך, ומה גם בהגיע תור עשיהם (יסוד וירוש העבודה).

אוצר הגנוז

(המשך מעמוד א)

מכירת חמץ בערב פסח שחל בשבת

עי' בש"ת אורנין תלתיא (סיפן ס"ד) לענין החמץ שמוכרין לעכ"פ קודם פסח כיון דגם זה בכלל הביעור שמבערו מהבית עיי' מכירה והעלה שם דאני מחויב למכור קודם תצות דוקא דגזירה זו שלא יבואו לטעות שייך רק על שריפת חמץ דהיא מצוה כוללת וכל אדם מישדאל חייב להשביט חמץ ולבערו ולהכי צריכים לתקן שאם יראו שכל העולם מבערים חמץ אחר תצות שמא יבואו לטעות עיי' בשאר שנים ויצא מה תקלה ומכשול משיא"כ בחמץ הנמכר דאין זה כלל הכל והוא דבר המזדמן אצל אנשים מיוחדים שמוכרים חמץ ועיי' לא חישינן שיבואו לטעות וכתב שם וזיל שבשנת תרל"ו שחל ע"פ בשבת ורובים שאלו לענין המכירה בע"ש ואמרתו המקול בזה אל הפסיד והתרתו להם המכירה ומר"מ בחמץ בע"ש כל היום עכ"ל, ועיי' בזכ"א ח"ג באר"ח אות פ' לענין ע"פ שחל בשבת שהדין דטוב לבערו בע"ש קודם תצות וכתב דה"ה אם יש לו איה חמץ למכור שטוב למכור קודם שעה ו' כדי שלא יטעה בשאר שנים יעריש. ועיי' בש"ת מהר"ם שיק תא"ח סימן ר"ה שכתב דאף דודאי מעיקר הדין מותר למכור חמץ כל היום מ"מ מה שנהוג עכשיו בנינו למכור החמץ לעכ"פ זה ודאי בכלל הביעור וא"כ צריך למכור קודם תצות וחקר שם הא"ק יש לעשות שיוכל למכור חמץ עד שעה קודם השבת ורמ"א בקונטרס שנדפס שנת תרנ"ו שכתב שכל ש"ס ל"ד ממשול ע"י איתור ועיכוב מצד ימסרו השטר מכירה לעכ"פ קודם תצות כבשאר שנים אמנם יתנה בפ' בשטר שלא יחול המכר עד שעה חמישית או ששית אחר צהרים ואז ימסרו לו גם כן את המפתח מהחדר המושכר לעכ"פ ובה יתקן הכל ועיי' בזה בש"ד תמד באס"ד מ"ל חמ"מ"צ סימן ט' אות ל"ה שהביא משרית ש"מ מהד"ו סימן י' לכתוב שתחול המכירה שעה א' קודם ליל שבת ועד אותה שעה הוא ברשות הישראל ויכול למכור החמץ לעכ"פ עירוש.

ועיי' בהגות חת"ס שנדפס ביתד עם פ' החתן סופר נדפס שם תשו' מהגאון בעל חתן סופר והביא שם תשו' הגאון מהר"ם שיק הג"ל שהעלה למכור בע"ש כמו בשאר השנים אולם הוא בעצמו סיים שם וזיל אבל עכ"ז דעתו נוטה מהיות טוב להכריז בביה"כ או לדרוש ברבים ולומר דומן שריפת החמץ בע"ש כמו בכל שנה וכן זמן מכירה כבכל שנה דלא יטעה ולא ישנה מההרגל אבל מי שיש לו תנות שמוכר בו חמץ ומוכר הוא למכור להקונים עד סמוך לכניסת שבת לזה מותר לאחר זמן מכירת החמץ לעכ"פ עד שעה ההוא רק שיהי' דיו ונהיר להקדים זמן מכירת החמץ שעה או שתיים קודם שלא יבוא ח"ו ליד ממשול ע"י איתור ועיכוב מצד העכ"פ הקונה וכדומה כי זמנו בחול סמוך לערב ובה יצאנו מידי כל החששות אחרי שרוב העם ימכרו בזמן שבכל שנה ושנה יעריש. ועיי' בש"ת שדה יהושע סי' ר"ב אות ז' שכתב שבעירו ירשא כן המנהג שלבעלי התניות והלמוגים מתירים למכור החמץ ג' שעות אחר תצות היום לכל היותר שאם ימכרו עד סמוך לערב יוכל לבוא לידו לחלול שבת ואף שהחיי' מתיר למכור חמץ אפי' בשבת אם שכת למכור בע"ש מ"מ ראי ונכון להזהר בזה שלא לפגוע באיסור שבת וד"א אפי' בדבר שנוכל להתיר בדיעבד ועיי' בש"ת כנף רננה תא"ח סי' מ"ב.

כ"ה הזכויות שמורות © על פי דין תו"ק"א או אוסרים להעתיק בכל אופן שהוא מאמרים שלמים או חלקם שנדפסו בגליונו בלי רשות כתב מהמערכת הרוצה לנדב גליון, לפרסם מודעות, להאיר ולהעיר, יתקשר עם המערכת: 0153 - 781 (845) - לכתב ע"י פעקס: 733 # 1405 244 4000 Mailing Address: Mayones His. 51 Forest Rd. Unit 203 Suite #14 Monroe N.Y. 10950